

Posudek práce:

Bc. Marie Francová, Myšlenkový svět utrakvistického kněze Václava Rosy,
diplomová práce ÚČD FF UK, Praha 2023, 102 s., vedoucí PhDr. Blanka Zilynská, Ph.D.

M. Francová navázala v diplomové práci na svoji obhájenou bakalářku, která se zakládala na zápiscích utrakvistického kněze první poloviny 16. století, Václava Rosy. Z tohoto pramene vycházela i teď, položila mu ale jiné otázky. Naplnila tím mj. doporučení dalšího prohloubení výsledků bakalářské práce, které zazněly při obhajobě:

Konstatování nedostatečnosti ediční práce Ferdinanda Menčíka ji inspirovalo k pátrání po rukopisné podobě Rosových záznamů a výsledkem je velmi objevná kapitola o Rosově knihovně, která obsahovala více jak 60 rukopisných kodexů, z nichž dosavadní literatura evidovala jenom část. Autorka využila několik knihovních katalogů a možností online studia digitalizovaných materiálů a sestavila velmi pěkný seznam rukopisů s jejich rámcovými popisy a analýzou obsahu. Rosovy zápisky reflektující a komentující dobové poměry a události jsou roztroušeny v několika z nich. M. Francová tak doplnila starobylou edici o kodikologickou informaci o umístění Rosových záznamů. Její práce ale přerostla v pěkný přehled čtenářských zájmů jejího protagonisty a umožňuje udělat si představu o úrovni jeho vzdělání přesto, že nemáme žádné zprávy o jeho studiu (doma ani v cizině).

Druhý okruh autorčina zkoumání se zaměřil na deset zápisů Rosových snů (devět přetiskl Menčík, desátý přepsala z rukopisu M. Francová sama). Položila si otázku, proč si své sny zapisoval a jak si je mohl vykládat. K odpovědi použila dobové snáře. Ukázalo se, že tehdejší výklady snů jsou dost spekulativní a výklady se opakují a vracejí ke stále stejným vysvětlením (dobré nebo častěji nepříznivé majetkové záležitosti, zdraví, štěstí). S ohledem na to, že Rosa sám nikde nenaznačil, že by se snažil své sny vysvětlit za pomoci těchto příruček, musela autorka konstatovat, že nelze jednoznačně odpovědět ohledně významu snů pro Rosu. Ověřila ale možnosti práce s takovými zápisy na případu jednoho konkrétního člověka, a připojila tak svůj hlas k několika dalším pokusům o výklad snů, které se v poslední době objevily na odborné medievistické scéně.

Třetím úhlem pohledu na Rosovy zápisky byla komparace s šesti literárními projevy utrakvistických intelektuálů nebo duchovních a jednoho laika. Autorka sleduje podobnosti a rozdíly v jejich životních osudech, postojích, názorech zachycených literárně a snaží se ukázat, v čem se Rosa shodoval s dobovými projevy jiných utrakvistů, resp. do jakého proudu utrakvismu náležel a co bylo u něho specifické nebo naopak souznělo s dobovými trendy (např. kritický pohled na Jednotu bratrskou). Zasadila tak Rosovy záznamy do širšího kontextu a zvýraznila význam a místo jeho zápisů v dobové literární tvorbě, resp.

paměťovém písemnictví. Dokázala překonat pouhé faktografické porovnání (které se objevilo v BP v souvislosti s Bartošem Písařem a Sixtem z Ottersdorfu) a snažila se vystihnout shody nebo rozdíly osobností srovnávaných autorů.

Na druhé straně neprohloubila o mnoho svůj vhled do poměrů v utrakvistické církevní správě, a to ani rozšířením svých znalostí příslušné odborné literatury, ani doplněním právě této oblasti své analýzy Rosových záznamů (když nepočítám uvedené komparace).

Makro-pohled na utrakvistické duchovenstvo však obohatila právě o porovnání Rosova přístupu, zájmů, názorů a myšlení s dalšími autory od poloviny 15. do druhé poloviny 16. století a celkovým vyhodnocením osobnosti Václava Rosy. Za pomoci habilitační práce Noemi Rejchrtové, jejíž obraz poměrů v utrakvistické církvi jí posloužil jako kulisy (pozadí) pro vlastní vizi, načrtla svou představu o místu Rosy v tomto prostředí, o jeho vzdělání, schopnostech a přínosu pro utrakvistickou společnost v Čechách.

Diplomová práce M. Francové je napsána kultivovaně, bez větších chyb, obsahuje adekvátní poznámkový aparát a bibliografický seznam, přičemž literatura je zhodnocena v samostatné kapitole za úvodem. V něm autorka formulovala stručně cíle své práce a jejich naplnění dostatečně popsala v závěru.

Nepominutelnou součástí práce jsou přílohy, v nichž Francová prezentuje v přehledných seznamech a tabulkách obsah Rosovy knihovny, texty Rosových snů a další dvě textové ukázky z Rosových záznamů. Díky digitalizaci některých rukopisů vídeňské Národní knihovny, kam neměla možnost osobně zajet, mohla zařadit také ukázky osobního rukopisu Václava Rosy, a to především na příkladech jeho vlastnických poznámek.

Práce M. Francové splňuje obsahové, badatelské i technické požadavky kladené na diplomové práce. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji hodnocení 1–2 v závislosti na průběhu obhajoby.

PhDr. Blanka Zilynská, Ph.D., vedoucí práce

V Praze 30. 8. 2023